

Agnieszka Gorońska

WPROWADZENIE DO JAPOŃSKIEGO JĘZYKA MIGOWEGO

Próbka książki wyłącznie do celów informacyjnych.

© Copyright by Wydawnictwo KIRIN

SPIS TREŚCI

Od autorki	7
Rozdział 1:	
Wprowadzenie: czym są języki migowe?	9
1.1 Definicje	9
1.2 Historia badań	11
1.3 Prawdy i mity	14
1.3.1 Uniwersalność języków migowych	14
1.3.2 Agramatyczność języków migowych	14
1.3.3 Ikoniczność języków migowych	15
Rozdział 2:	
Japoński język migowy, <i>nihonshuwa</i> – opis	17
2.1 Opis pozajęzykowy	17
2.1.1 Status oficjalny; głuchoniemi w Japonii ..	17
2.1.2 Liga językowa JSL	18
2.2 Typy znaków	18
2.3 Podstawy gramatyki	23
Rozdział 3:	
Słowniczek JSL – polski	29
3.1 Kana	31
3.2 Liczebniki	43
3.3 Podstawowe zwroty	49
Rozdział 4:	
Podsumowanie	71
Bibliografia	73

Rozdział 2

Japoński język migowy, *nihonshuwa* – opis

Mając już podstawową wiedzę dotyczącą Głuchych i ich języków, przejdźmy do dokładniejszego opisu konkretnego przykładu jednego z języków migowych: mało w Polsce znanego Japońskiego Języka Migowego (JJM), przez badaczy międzynarodowych zwanego *Japanese Sign Language* (JSL), przez badaczy z Japonii zaś – 日本手話, *Nihon Shuwa* (NS lub po prostu 手話, *Shuwa*).

2.1 Opis pozajęzykowy

Zanim zostanie tu przedstawiona wstępna analiza lingwistyczna JSL, opisane zostaną mniejszość językowa, jaką stanowią głuchoniemi w Japonii, oficjalny status *Nihon Shuwa* oraz jego zazębiający się z innymi językami migowymi proces powstania i ewolucji.

2.1.1 Status oficjalny; głuchoniemi w Japonii

We wstępie został przytoczony fragment z książki J. Perlina, z której wynika, iż w latach 90. ubiegłego wieku liczbę głuchych i osób z niedosłuchem szacowało się na 317 000 osób. Na chwilę obecną certyfikat niepełnosprawności posiada około 360 000 osób głuchoniemych, ale całkowitą liczbą osób z zaburzeniami słuchu szacuje się nawet na 6 000 000 osób, wliczając w to przytępienie słyszenia u osób starszych¹. Z oficjalnej liczby głuchoniemych 95% rozumie JSL².

Według danych Japońskiego Biura Statystycznego w Japonii działa w tej chwili 107 szkół dla głuchoniemych. Ponad 4 000 osób na terenie całego kraju jest zatrudnionych jako nauczyciele Japońskiego Języka Migowego.

¹ Za: <http://ja.wikipedia.org/wiki/聴覚障害者>

² Za: <http://www.japanese-language.org/japanese/signlanguage.asp>

Sam *Nihon Shuwa* nie posiada statusu oficjalnego, regulowanego prawnie, zaś jego propagowaniem i walką na rzecz jego użytkowników zajmuje się *Zaidanhōjin Zen-nihon Rōa Renmei* (Japanese Federation of the Deaf) założona w maju 1947 roku w prefekturze Gunma, obecnie posiadająca swoje oddziały we wszystkich 47 prefekturach (dane z oficjalnej strony JFD).

2.1.2 Liga językowa JSL

Pierwsza szkoła dla głuchoniemych, w której aktywnie używano JSL, jak pisze Karen Nakamura (2007), została założona w 1878 roku w Kioto, jednak badaczka ta nie odnajduje wielu dowodów na istnienie zorganizowanych grup używających języka migowego przed tym wydarzeniem. Nie ma żadnych źródeł poświadczających pochodzenie JSL od innych języków migowych ani wyszczególniających jego twórców. Do roku 1948 dzieci głuchonieme nie były zobowiązane do uczęszczania do szkoły i podlegania formalnej edukacji.

JSL w swoich dwóch dialektach miał udokumentowany wpływ (o czym wspomina W. H. Smith, 1989) na Tajwański Język Migowy (TSL), bowiem po założeniu szkół w Tainan w 1915 roku i w Taipei w 1917 roku wysłano tam instruktorów i nauczycieli odpowiednio z Tokio i Osaki. Dzięki temu w TSL możemy wyróżnić dwa dialekty, różniące się głównie na poziomie leksykalnym. Nakamura wspomina też o inkorporowaniu wielu znaków przez koreańskich głuchoniemych w okresie okupacji.

TSL, w odróżnieniu od *Nihon Shuwa*, nie posiada systemu palcowania. Alfabet palcowy w Japońskim Języku Migowym oparty jest na mieszance istniejących alfabetów palcowych z Hiszpanii, Francji i Stanów Zjednoczonych oraz uproszczonych gestów z bardziej złożonych migów. Powstał na początku XX wieku.

W odróżnieniu od przenikających się, szczególnie w warstwie zapisu, języków mówionych, JSL nie wykazuje żadnych powiązań z migowym językiem chińskim, który został stworzony przez amerykańskiego misjonarza C. R. Millsa i jego żonę w 1887 roku, czyli prawie 10 lat po założeniu szkoły w Tokio (za: E. Klima i U. Bellugi, 1988).

2.2 Typy znaków

Podobnie jak w przypadku języków mówionych, możemy dokonać kategoryzacji znaków migowych ze względu na różne parametry. Poniżej zaprezentowane zostaną najpopularniejsze sposoby klasyfikacji znaków w badaniu języków migowych na całym świecie, dostosowane do *Nihon Shuwa*.

Sposób pierwszy to kategoryzacja migów ze względu na ich **ikoniczność** (*iconicity*)³.

³ Klasyfikacja ta w znacznej mierze zbudowana została na podstawie pracy T. Humphries, C. Padden i T. J. O'Rourke, 1980.

- **czysto gestowe (*purely gestural*)** – migi, które są bardziej indeksami niż ikonami (w takim rozumieniu, jak u Tabakowskiej, patrz rozdział 1.3.3) – w Japońskim Języku Migowym będą to np. zaimki osobowe, wskazujące rzeczowne, przymiotne i miejsca. Wszystkie z tych znaków wykonuje się palcem wskazującym dominującej dłoni, podczas gdy reszta palców zaciśnięta jest w pięść (jak w znaku sylabariusza palcowego *n* lub *so* – patrz rozdział 3.1). Palec dotyka środka klatki piersiowej w znaku 私 *watashi* – ja, zaś pokazuje w kierunku centrum klatki piersiowej rozmówcy w znaku あなた *anata* – ty. W znakach これ *kore* – to, ここ *koko* – tutaj (i w odpowiednich ciągach deiktycznych) wskazuje się palcem na dany obiekt lub miejsce – przy czym „tutaj” wykonujemy wskazując w dół, bezpośrednio przed siebie. Aby wykonać ciąg rozpoczynający się od この *kono* – ten, wykonujemy bardzo podobne gesty do tych używanych przy zaimkach wskazujących miejsca, z tym że palec jest lekko przechylony w kierunku środkowej osi ciała.
- **wysocze ikoniczne (*very iconic*)** – znaki ikoniczne, których znaczenie jest łatwo rozumiane także przez osoby słyszące, ze względu na ich wartość pantomiczną. W JSL do takich znaków można zaliczyć 家 *ie* – dom, kiedy to obie ręce stykają się koniuszkami palców, imitując dach domu (taki sam znak występuje w PJM) lub znak 少し *sukoshi* – trochę, w której ręka dominująca pokazuje lekko rozsunięty kciuk i palec wskazujący. Specyficzna dla JSL będzie tu kategoria znaków języka migowego **imitująca znaki kanji** – za przykład może tu posłużyć m. in. rysowany palcem wskazującym w powietrzu znak 人 *hito* – człowiek lub dwuręczny znak 日 *hi, nichi* – dzień, kiedy to do wskazującego palca dłoni niedominującej przykładają się prostopadłe wyprostowane palce wskazujące, środkowy i serdeczny dłoni dominującej.

Ryc. 4 Znak migowy „dzień” i jego odpowiednik w kanji.

Ilustracja: Aleksandra Kapała

Wprowadzenie do Japońskiego Języka Migowego

Autor: Agnieszka Gorońska

“Młody badacz Japońskiego Języka Migowego napotyka nader często na zdziwienie ze strony innych ludzi, że język migowy nie jest jeden i wspólny dla wszystkich głuchoniemych na całym świecie. Nawet lingwistów czasem zaskakuje informacja, że w większości krajów współistnieje kilka systemów migowych lub miganych.”

Pionierska publikacja Agnieszki Gorońskiej wprowadza czytelnika w kompletnie nieznaną w Polsce problematykę osób niepełnosprawnych w Japonii, a konkretnie osób głuchoniemych. Opisuje społeczność Głuchych w Japonii, historię prac nad japońskimi językami migowymi na tle analogicznych zabiegów na Zachodzie, porównuje je z językiem mówionym. Książka zawiera także ilustrowany mini-słowniczek Japońskiego Języka Migowego: kanę, liczebniki i podstawowe zwroty.

Liczba stron: 80

format: B5

okładka: miękka

data wydania: kwiecień 2012

cena detaliczna: 26,90 zł

Do kupienia na:

<http://sklep.kirin.pl/pl/ksiazki/498-wprowadzenie-do-japoskiego-jezyka-migowego.html>